

PIEȚE REZILIENTE ȘI INCLUZIVE ÎN MOLDOVA

Un nou proiect Elveția-PNUD care susține dezvoltarea economică locală a Republicii Moldova

DURATA

BUGET:

Durata primei etape: 2023 – 2024

4 milioane dolari SUA

Perioada proiectului: 2023 - 2032

Ce înseamnă „Piețe reziliente și incluzive în Moldova”?

Noul proiect Elveția-PNUD „Piețe reziliente și incluzive în Moldova” înseamnă comunități mai incluzive și mai dezvoltate, capabile să facă față șocurilor și crizelor multiple, microregiuni create și susținute, economie durabilă, noi locuri de muncă pentru cei de acasă și pentru cei ce revin, afaceri moderne și sustenabile. În parteneriat cu Organizația Internațională a Muncii și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, proiectul va implica atât comunitățile locale, cât și migranții care se întorc acasă, dar și refugiații din Ucraina.

Susținerea acordată anterior de Elveția-PNUD fenomenului migrației, promovând și consolidând impactul său pozitiv asupra dezvoltării socio-economice locale, inclusiv prin implicarea diasporei și a migranților reveniți în țară și prin proiectarea și pilotarea modelelor și parteneriatelor de dezvoltare economică locală, a creat un mediu favorabil pentru a trece la următorul nivel de realizări. În acest context, Republica Moldova are o serie de avantaje care pot fi valorificate pentru a stimula creșterea economică, a-și extinde regiunile dezvoltate și a o face mai incluzivă din punct de vedere social.

Pentru a ajunge la acest progres, PNUD Moldova va promova și mai mult activitățile de succes în dezvoltarea economică locală prin trecerea de la local la microregional, încurajând, în același timp, generarea de venituri, consolidând serviciile de sprijin pentru afaceri și lanțurile valorice pentru a crește competitivitatea economiei locale, păstrarea capitalului uman și facilitarea dezvoltării socio-economice locale.

Rolul întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv cele a căror proprietari sunt migranți moldoveni, este crucial, reprezentând cea mai eficientă cale de la creșterea economică până la bunăstarea persoanelor angajate, în special în comunitățile rurale îndepărtate și orașele mici. De asemenea, odată cu evoluția politică și socio-economică a țării, e nevoie de o abordare nouă, care să includă necesitatea de a avea comunități locale și piețe mai rezistente, incluzive și inovatoare.

Prin urmare, obiectivul strategic al proiectului este de a spori dezvoltarea economică durabilă, ce se bazează pe activitatea IMM-urilor și de a promova accesul egal la muncă decentă la nivel local și microregional, vizând atât populația locală, cât și migranții reîntorși și refugiații. Astfel, va fi valorificată cooperarea sporită între mai multe părți interesate, vor fi îmbunătățite serviciile de suport pentru afaceri și cadrul de reglementare complementar pentru comunități și microregiuni.

Cum va schimba proiectul viața localităților?

În perioada desfășurării proiectului, vor fi create și susținute trei microregiuni din Republica Moldova, fiecare fiind compusă din cel puțin 5 administrații publice locale de nivelul I, amplasate în proximitate. Microregiunile beneficiare, selectate în urma unui concurs, vor fi eligibile pentru un pachet complex de asistență tehnică și financiară pentru a accelera dezvoltarea economică locală în bază de micro-clusterizare, inclusiv asistență financiară de până la 400 mii USD per micro-cluster.

Pe baza abordării complexe a dezvoltării economice locale (DEL) și a rolului cheie pe care îl au IMM-urile și locurile de muncă, teoria generală a schimbării este următoarea:

dacă

- cadrul legal normativ și instituțional, care influențează dezvoltarea IMM-urilor și crearea locurilor de muncă sunt consolidate;
- dezvoltarea lanțurilor valorice locale și regionale, cât și specializarea regională sunt susținute;
- forța de muncă locală este prezentă, manifestă interes și are competențele necesare;
- autoritățile publice locale și regionale au abilitățile, cunoștințele, atitudinea, formarea și experiența pentru a crea un ecosistem favorabil pentru oportunități economice durabile prin cooperare intercomunitară;

atunci

- ✓ dezvoltarea socio-economică locală și regională va fi îmbunătățită datorită instituțiilor mai reziliente și comunităților locale mai incluzive;
- ✓ riscurile și incapacitatea de dezvoltare cauzate de multiplele crize vor fi abordate la nivel de cooperare regională consolidată care promovează abordări inovatoare;
- ✓ populația locală, precum și migranții reîntorși acasă și refugiații vor avea acces la locuri de muncă și la oportunități ce vor genera venituri în regiunile țintă și comunitățile locale.

deoarece

- ◇ comunitățile, atât fiecare dintre acestea, cât și ca parte a microregiunilor, vor putea să atragă un număr sporit de investiții și să păstreze și să dezvolte capitalul uman;
- ◇ reprezentanții sectorului privat și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, inclusiv migranții și refugiații, vor beneficia de sprijin pentru afaceri și de oportunități de a obține venituri la nivel local și regional.

Ce va face proiectul „Piețe reziliente și incluzive în Moldova”?

Principala abordare a proiectului se bazează pe practica anterioară strategică și de management, testate cu succes în etapele anterioare, dar și stabilește noi direcții cheie ale schimbării sistemice în contextul Agendei 2030 și dincolo de aceasta.

- ✓ Vom colabora cu autoritățile publice centrale și locale și sectorul privat pentru a conceptualiza dezvoltarea durabilă a țării și pentru a facilita **transformarea structurală** a acesteia, inclusiv tranziția spre **ecologia verde, dezvoltarea incluzivă și cea digitală**.
- ✓ Vom accelera **transformarea ecologică**, cu accent pe utilizarea **surselor de energie regenerabilă**, a consumului mai responsabil de resurse naturale și a furnizării de servicii durabile din punct de vedere ecologic.
- ✓ Aplicând abordarea bazată pe **drepturile omului** pentru cadrul legal și conceptual, vom implica mult beneficiarii și îi vom susține pe cei care se confruntă cu provocări multiple, inclusiv de discriminare, sporind **participarea și coeziunea socială**.
- ✓ Pentru a beneficia de impactul dezvoltării comunităților, vom continua să acționăm conform principiului „**A nu exclude pe nimeni**” și ne vom asigura că alegerile și oportunitățile oferite de proiect sunt disponibile unui grup țintă mai mare, inclusiv comunității locale, migranți, refugiați, femei, tineri, persoane cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile.
- ✓ Vom integra **dimensiunea de gen** în procesele de dezvoltare prin asigurarea unei participări semnificative a **femeilor și bărbaților** la toate activitățile proiectului și prin asigurarea unei distribuții echitabile de gen a rezultatelor proiectului.
- ✓ Vom construi și vom spori **reziliența** prin consolidarea capacității instituțiilor și persoanelor de **a preveni, atenua și răspunde la șocurile și crizele socio-economice**, inclusiv la schimbările climatice, epidemii și alte riscuri imprevizibile.
- ✓ Considerând dezvoltarea piețelor economice drept una dintre principalele căi de implementare a proiectului, ne vom concentra pe **dialogul incluziv și participativ** și pe **tehnicile de dezvoltare a competențelor**, facilitând angajamentul civic și învățarea de la egal la egal. Vor fi puse în aplicare instrumente de investiții, prin intermediul granturilor, ceea ce va genera cel puțin 30% co-investiții locale.
- ✓ Vom pilota și vom implementa în continuare **noile tehnici și instrumente inovatoare** pentru dezvoltarea economică locală și crearea locurilor de muncă, în care toți factorii interesați locali fac parte din planificare și dezvoltare și au capacitatea de a oferi o expertiză, au abilități și cunoștințe pentru a contribui financiar, inclusiv prin crowdfunding sau co-platfome de finanțare și alte instrumente similare. Inovația se va face prezentă și în eforturile de **modernizare a serviciilor de ocupare a forței de muncă**, ajustate la necesitățile bărbaților și femeilor beneficiari, inclusiv ale celor mai vulnerabili.

Ce își propune să realizeze?

Scopul strategic al proiectului este de a spori dezvoltarea economică incluzivă, competitivă și durabilă și de a promova accesul egal la muncă decentă la nivel local și microregional, prin valorificarea cooperării sporite între mai multe părți interesate, a sprijinului îmbunătățit pentru afaceri, servicii și cadre de reglementare complementare.

Proiectul va fi implementat astfel încât la sfârșitul primei etape să atingă **trei realizări strategice**:

Realizarea 1:

Cadrul instituțional și de politici încurajează dezvoltarea economică incluzivă și sustenabilă în sectoarele economice vizate.

Realizarea 2:

Comunitățile locale/regionale, inclusiv reprezentanții sectorului privat, cooperează eficient într-un format de cluster pentru a îmbunătăți lanțurile valorice și oportunitățile economice.

Realizarea 3:

Oamenii din Moldova, în special femeile, tinerii și refugiații, beneficiază de oportunități economice îmbunătățite în microregiunile vizate.

Prin extinderea dezvoltării economice de la local la microregional, utilizarea inovației și sporirea specializării inteligente a micro-clusterelor și a dezvoltării lanțului valoric al acestora, precum și atragerea investițiilor și crearea locurilor de muncă la nivel local, proiectul este conceput pentru a susține și a înmulți rezultatele eforturilor anterioare susținute de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare.

Vom consolida abilități, vom canaliza resursele și vom accelera procesele de dezvoltare cu impact sistemic, fie locale sau naționale, adăugând, în același timp, elemente inovatoare, subliniind crearea locurilor de muncă durabile și productive prin dezvoltarea IMM-uri mai dinamice, piețelor și economiilor locale și regionale puternice.

Ce rezultate vrea să obțină proiectul și ce activități va organiza?

Toate rezultatele enumerate mai jos se bazează pe cele trei realizări prioritare pe care proiectul își propune să le atingă până la sfârșitul lui 2024, iar activitățile sunt conceptualizate în funcție de specificul fiecărui rezultat.

Rezultatul 1: Mediul pentru creșterea accelerată a afacerilor locale este îmbunătățit în microregiunile selectate.

Completând intervențiile locale, proiectul va lucra la nivel strategic la identificarea și rezolvarea problemelor legale și de reglementare majore pentru a îmbunătăți mediul de afaceri local și regional. Un accent deosebit va fi pus pe facilitarea generării locale de venituri (în microregiunile țintă) pentru migrații reveniți și/sau refugiați, în contextul războiului din Ucraina.

Activități planificate:

- ✓ Sprijinirea conceptualizării, în parteneriat cu Ministerul Economiei și Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, a unor mecanisme fezabile pentru IMM-uri în vederea facilitării accesului la finanțare și a implicării financiare a diasporei în dezvoltarea economică națională/locală.
- ✓ Identificarea și sprijinirea soluționării lacunelor de reglementare sectoriale privind lanțurile valorice vizate, în parteneriat cu Ministerul Economiei și Ministerul Muncii și Protecției Sociale, prin sprijin consultativ și expertiză (în special în domeniul dezvoltării IMM-urilor și al ocupării informale a forței de muncă), în conformitate cu abordarea MSD.

Rezultatul 2: Implicarea comunitară, cultura și capacitatea antreprenorială sunt îmbunătățite în microregiunile beneficiare.

În Republica Moldova există un stereotip conform căruia abilitățile antreprenoriale sunt mai degrabă înnăscute decât abilități ce pot fi dezvoltate și învățate. Din această cauză, multe comunități preferă să explice performanța lor economică scăzută printr-un „spirit antreprenorial local insuficient” - „o trăsătură istorică și neschimbată a percepțiilor locale”. O astfel de abordare încurajează inacțiunea, descurajează inițiativa și subminează serios intervențiile de sprijin pentru DEL ale partenerilor de dezvoltare.

În acest sens, proiectul va dezvolta și va promova un pachet antreprenorial dedicat și comprehensiv pentru conștientizarea și împuternicirea părților interesate locale de a adopta o abordare mai proactivă pentru înțelegerea, evaluarea și îmbunătățirea competențelor lor antreprenoriale.

Activități planificate:

- ✓ Elaborarea și implementarea unui program tematic de educație antreprenorială pentru APL și reprezentanții sectorului privat la nivel local, bazat pe Cadrul EntreComp al UE.
- ✓ Facilitarea învățării de la egal la egal și a schimbului de experiență între părțile interesate de la nivel local și din diaspora cu privire la oportunitățile de investiții, accesul la finanțare și transformarea structurală, inclusiv cea ecologică și digitală.
- ✓ Înființarea, în coordonare și în sinergie cu intervențiile ILO, a unei rețele naționale pentru ocuparea forței de muncă și dezvoltare economică (NEED), pentru a facilita planificarea comună și coordonarea activităților de consolidare a capacităților în domeniul dezvoltării locale și al implicării sectorului privat.

Rezultatul 3: La nivel microregional va fi dezvoltată specializarea inteligentă și lanțurile valorice vor fi îmbunătățite.

Proiectul va sprijini la această etapă de implementare conceptualizarea și avansarea unei abordări de specializare SMART în trei zone pilot microregionale, reprezentând toate regiunile de dezvoltare ale țării, abordând creșterea competitivității celor mai importante lanțuri valorice și promovarea microregională.

Activități planificate:

- ✓ Sprijinirea a 3 microregiuni pilot (cuprinzând cel puțin 15 localități) în evaluarea competitivității acestora și a avantajelor regionale pentru specializarea SMART.
- ✓ Identificarea celor mai importante (și SMART) lanțuri valorice din fiecare macroregiune pilot beneficiară pentru o evaluare și modernizare ulterioară.
- ✓ Sprijinirea APL-urilor, a reprezentanților sectorului privat și a entităților de dezvoltare/ inovare din lanțurile valorice vizate pentru a-și evalua împreună avantajele competitive și pentru a defini foi de parcurs pentru dezvoltare.
- ✓ Creșterea oportunităților economice locale prin intermediul unor soluții de transformare digitală integrate în mod inerent (de exemplu, gestionarea afacerilor și a stocurilor, logistică, comerț electronic, îmbunătățirea lanțurilor de aprovizionare etc.).
- ✓ Sprijinirea părților interesate de la nivel local din lanțurile valorice beneficiare în vederea înființării și instituționalizării de micro-cluster economic și furnizarea de asistență financiară, prin investiții inițiale, și/sau tehnică pentru a avansa în elaborarea foilor de parcurs pentru dezvoltarea competitivității acestora, precum și pentru a depăși perturbările economice ale lanțurilor de aprovizionare, cauzate de războiul din Ucraina.

Rezultatul 4: Actorii locali (publici sau privați) vor fi capabili să atragă investiții în microregiunile beneficiare.

Proiectul va sprijini microregiunile beneficiare și comunitățile partenere să elaboreze și să promoveze oferte solide de promovare a investițiilor, menite să consolideze competitivitatea micro-clusterelor și lanțurilor valorice, precum și crearea oportunităților de păstrare a locurilor de muncă și sporirea mijloacelor de trai locale.

Activități planificate:

- ✓ Stabilirea și evaluarea priorităților locale de investiții menite să sporească competitivitatea micro-clusterelor economice.
- ✓ Facilitarea parteneriatelor de afaceri reciproc avantajoase în cadrul micro-clusterelor.
- ✓ Sprijinirea dezvoltării unor oferte locale complete de investiții și de angajare.
- ✓ Acordarea sprijinului pentru promovarea continuă a ofertelor locale de investiții în rândul investitorilor naționali și străini, inclusiv a reprezentanților întreprinderilor din diaspora.

Rezultatul 5: Oportunitățile de (re)integrare economică vor fi sporite în microregiuni.

Proiectul va promova și va încuraja reintegrarea migranților calificați în lanțurile valorice beneficiare, prin intervenții locale bazate pe Programul național de stimulare a veniturilor și facilitarea (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova pentru anii 2022-2026. De aceea, vom pilota acțiuni pentru asigurarea forței de muncă calificate, dar și formarea specializată a forței de muncă, în special a șomerilor în căutarea unui loc de muncă, a migranților reveniți și va consolida cooperarea dintre APL, comunitatea de afaceri și oficiile teritoriale de ocupare a forței de muncă.

Activități planificate:

- ✓ Pilotarea unui mecanism de facilitare/stimulare pentru creșterea potențialului de ocupare a forței de muncă al sectorului privat în lanțurile valorice selectate (în special pentru femei, migranți și refugiați care se întorc în țară și persoane neîncadrate profesional și care nu urmează niciun program educațional sau de formare din comunitățile țintă).
- ✓ Facilitarea implementării Programului național de stimulare a veniturilor și facilitarea (re)integrării cetățenilor Republicii Moldova implicați în procesul de migrație și a familiilor acestora.
- ✓ Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a spori accesibilitatea și vizibilitatea serviciilor sale pentru persoanele fizice și sectorul privat la nivel local, în microregiunile beneficiare, prin intermediul oficiilor sale teritoriale, inclusiv pentru migranții reveniți și refugiați.
- ✓ Sprijinirea formării specializate a localnicilor în domeniile cheie din microregiune, inclusiv prin facilitarea recunoașterii studiilor anterioare și desfășurarea programelor de formare profesională necesare.

La sfârșitul proiectului...

- ✓ Cel puțin patru (4) schimbări importante sistemice vor fi făcute pentru a contribui la sporirea oportunităților economice la nivel local;
- ✓ 15 comunități din Republica Moldova își vor îmbunătăți serviciile locale pentru a susține businessul și vor oferi oportunități de a genera venituri mai mari prin intermediul inițiativelor de dezvoltare regională cu participarea sectorului privat și comunității, inclusiv diaspora și refugiații;
- ✓ Trei micro clustere regionale se vor dezvolta cu suportul direct al proiectului, beneficiind de pachete complexe de atragere a investițiilor și dezvoltând inițiative inovatoare de pentru afaceri (cum ar fi specializarea SMART, transformarea structurală și modernizarea lanțului valoric);
- ✓ Cel puțin 105 reprezentanți ai APL și actori interesați din sectorul privat vor beneficia de abilități, cunoștințe, instruire și experiență îmbunătățită privind dezvoltarea locală integrată, specializarea regională, accesul la finanțare și atragerea investițiilor locale;
- ✓ Cel puțin 360 de cetățeni și rezidenți ai Republicii Moldova, dintre care cel puțin 50% femei, 30% tineri și 25% migranți reveniți, vor avea noi locuri de muncă mai bune la nivel local;
- ✓ Cel puțin 18.750 de cetățeni și rezidenți ai Republicii Moldova, dintre care cel puțin 50% femei, vor beneficia de condiții de viață sporite, datorită dezvoltării economice locale.

Comitetul de coordonare a proiectului

Membri:

- ✓ Cancelaria de Stat a Republicii Moldova
- ✓ Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
- ✓ Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova (PNUD Moldova)
- ✓ Ministerul Economiei
- ✓ Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- ✓ Biroul Relații cu Diaspora al Cancelariei de Stat
- ✓ Congresul Autorităților Locale din Moldova

Observatori:

- Organizația Internațională a Muncii
- Delegația UE în Republica Moldova
- Ambasada Marii Britanii la Chisinau
- Ambasada Suediei la Chișinău

